

РОЛЬ КРЕДИТУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто та визначено стан банківського кредитування та його роль у розвитку національної економіки України. Проаналізовано обсяги виданих та прострочених кредитів за видами економічної діяльності та розглянуто тарифи відсоткових ставок різних банків. Висвітлено актуальні на сьогоднішній день проблеми, які впливають на розвиток банківського кредитування в умовах політичної кризи.

Аннотация. Рассмотрены и определены состояние банковского кредитования и его роль в развитии национальной экономики Украины. Проанализированы объемы выданных и просроченных кредитов по видам экономической деятельности и рассмотрены тарифы процентных ставок различных банков. Освещены актуальные на сегодняшний день проблемы, которые влияют на развитие банковского кредитования в условиях политического кризиса.

Annotation. The state of bank lending and its role in the national economy of Ukraine is considered and determined. The volumes of given and overdue loans by economic activity are analyzed and interest rates of various banks are examined. Current problems that affect the development of bank lending in political crisis are discussed.

Ключові слова: банківське кредитування, відсоткова ставка, економічне становище, прострочений кредит, політична криза.

Розвиток країни неможливий без стимулювання якісних зрушень кредитної активності банків у напрямі посилення її інвестиційної спрямованості для задоволення потреб реального сектору економіки. Політична криза в Україні, яка дестабілізує країну вже більше трьох місяців, надала негативного впливу на економіку, яка знаходилась у стані рецесії та викликала фінансово-валютну кризу, яка позначилась на ліквідності як банків, так і інших економічних суб'єктів [1]. У зв'язку з цим, актуальним є питання дослідження сучасного стану кредитування та його впливу на економічний розвиток держави.

Питання ролі банківського кредитування для розвитку економіки були предметом дослідження багатьох науковців. Серед них слід зазначити таких, як: А. Ачкасов, А. Вожков, Владичин У. В., А. Єпіфанов, В. Ковальов, О. Лаврушин, В. Лагутін, С. Салига, Савлук М. І., І. Сало та ін. Проте існує ряд практичних проблем, які ще залишаються не вирішеними. До них слід віднести відсутність досліджень із питань взаємодії банківського кредитування та реального сектору економіки у період політичної кризи.

Метою даної статті є аналіз банківського кредитування та його вплив на розвиток економіки.

Кредит є універсальним інструментом розподілу й перерозподілу національного доходу, фінансових, матеріальних і трудових ресурсів. Сутність кредитування полягає у тому, що банки отримують проценти за кредит, які є важливим джерелом одержання прибутків та одним із головних джерел фінансування діяльності підприємств у ринковій економіці [2].

Зараз ринкова економіка перебуває у важкому стані, що обумовлено політичною кризою у державі. Відповідно, за таких складних умов рівень кредитування провідних галузей економіки з січня 2013 року до 2014 року зменшився на 7 709 млн грн (або на 1,14 % за темпом приросту) – у сільському господарстві на 2 582 млн грн (або на 5,9 %), у торгівлі на 2 062 млн грн (або на 0,8 %). У добувній та переробній промисловості обсяг виданих кредитів збільшився на 76 і 466 млн грн (або на 0,3 та 0,4 % за темпом приросту). Найбільший обсяг кредитування припав на галузі будівництва та транспорту – 531 та 1 189,7 млн грн (або на 1,1 та 4,8 %) (таблиця).

Кредити, які надані нефінансовим корпораціям, за видами економічної діяльності (млн грн) [3]

Види економічної діяльності	Періоди							Темп приросту на 01.02.2014 р. %	У абсолютному відхиленні, млн грн
	31.12.2008 ¹ р.	31.12.2009 р.	31.12.2010 р.	31.12.2011 р.	31.12.2012 р.	31.12.2013 р.	01.02.2014 р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Усього	443 664,7	462 215	500 961	575 545	605 425	691 903	684 194	(1,1)	(7708,6)

Закінчення таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	28 812,2	26 026	26 545	34 143	36 488	43 534	40 952	(5,9)	(2 581,8)
Рибальство, рибництво ¹	419,6	327	307	379	356				
Добувна промисловість	7 683,5	9 607	12 883	11 483	15 726	17 571	17 644	0,4	73,6
Переробна промисловість	106 028,9	104 951	121 526	124 314	125 880	135 898	136 363	0,3	465,6
Будівництво	39 274,2	41 678	43 158	44 215	37 052	50 217	50 748	1,1	531,1
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	155 818,3	165 678	174 452	209 044	220 224	268 519	266 457	(0,8)	(2 061,9)
Діяльність транспорту та зв'язку	15 990,3	16 007	20 944	28 766	30 043	24 849	26 038	4,8	1 189,7

Примітка. ¹За періоди 31.12.2013 р. та 01.02.2014 р. рибальство, рибництво включені у сільське господарство (складено за даними НБУ).

Банківське кредитування є індикатором економічного стану держави та характеризує таку ситуацію в країні – об'єм кредитування зменшився внаслідок зняття у великому обсязі з депозитних рахунків власних коштів населенням – за повідомленням НБУ у січні з банків було вилучено понад 15 млрд грн депозитів, з них обсяг вкладів суб'єктів господарювання скоротився на 11,3 млрд грн, або майже на 5 %, та фізичних осіб, які зняли з рахунків 3,8 млрд грн, порівняно з 2013 р. у січні було покладено на депозит понад 8,6 млрд грн [4].

Банки розуміють, що населення, у зв'язку з девальвацією гривні, захоче зменшити ризик шляхом збільшення відсоткових ставок, яке призвело до їх збільшення за строковими депозитами у лютому 2014 р. стосовно січня того ж року на 6 % та до подорожчання ресурсів банків. Відповідно, для покриття кредитного ризику відсоткові ставки за кредитними операціями банків збільшились на 3,6 %; виникає питання про важкодоступність ресурсів для підприємств, які є головними суб'єктами у виході країни з кризи [3]. Що ж стосується відсоткових ставок кредитів за видами послуг для юридичних осіб, то середня реальна ставка на поповнення оборотних коштів у гривні строком до 1 року у лютому 2014 р. зазнала потужного впливу – півдесятка банків підвищували ставки, стільки ж їх знижували. У результаті всіх варіювань середньоринковий тариф повернувся до рівня початку грудня (22 % реальних річних), що на 2,5 % менше відсоткової ставки у 2013 р. (25,52 %). Середня реальна ставка кредиту на обладнання у гривні строком до 1 року у лютому 2014 року складає 23,06 %, що на 1,44 % менше ніж за лютий 2013 р. Середня ставка овердрафту у гривні строком на 30 днів у лютому 2014 року складає 23,52 %, що на 1,34 % менше від березня 2013 р. [5].

Невтішними є результати від оцінки банківської системи України міжнародним рейтинговим агентством Standard & Poor's, яке відносить банківський сектор України до групи 10 (найслабша група) за рівнем галузевих і країнових ризиків (Banking Industry Country Risk Assessment – BICRA), й оцінює частку проблемних кредитів у банківському секторі в 40 % сукупного обсягу кредитів. За інформацією S&P, зараз рейтинг України за національною шкалою знижено до "aaBB+" з "aaBBB-". Водночас, довгостроковий і короткостроковий рейтинги України за зобов'язаннями в національній валюті підтверджені на рівні "B-/B" з негативним прогнозом [6].

Це є результатом фінансово-валютної кризи, яка відбувається унаслідок девальвації гривні. Росія на сьогоднішній день вагається, щодо надання другого траншу кредитних ресурсів Україні, у зв'язку з політичною нестабільністю. Західні держави та ЄС теж не досягли згоди відносно надання кредитів Україні.

Таким чином, економіка України сьогодні потребує значних вкладень від міжнародних фінансово-кредитних установ.

Література: 1. Український бізнес страждає від рецесії економіки та політичної кризи [Електронний ресурс] // Українська правда. – Режим доступу до журн. : <http://www.epravda.com.ua/news/2014/02/25/421852/>. 2. Владичин У. В. Банківське кредитування / У. В. Владичин. – К. : Атака, 2008. – 648 с. 3. Офіційний сайт НБУ. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57898. – Назва з екрану. 4. В банках закінчуються гроші, а українці масово забирають депозити [Електронний ресурс] // Економіст. – 2014. – 13 лютого. – Режим доступу до журн. : <http://ua-ekonomist.com/5672-v-bankah-zaknc-huyutsya-grosh-a-ukrayi-nc-masovo-zabirayut-depoziti.html>. 5. Офіційний сайт аналітичної компанії Prostobiz.ua. – Режим доступу : <http://www.prostobiz.ua/kredyt/stati>. – Назва з екрану. 6. Standard & Poor's знизил рейтинг України [Електронний ресурс] // УНІАН – 2014. – 29 січня. – Режим доступу до журн. : <http://economics.unian.ua/other/878048-top-10-29-sichnya.html>.